

Overijsselse boomkikker zoekt waarnemer!

Even voorstellen

De boomkikker is het kleinste kikkertje van Nederland. Dit grasgroene diertje wordt doorgaans niet meer vijf centimeter en heeft kleine zuignapjes aan de vingers en tenen. De soort kun je zonnend in struwelen aantreffen, met name op bramen. Op mooie, zwoele lente avonden kun je in de juiste gebieden verworden worden met boomkikkerconcerten. Want hoe klein dit diertje ook is, hij kan zeer luid kwaken!

De boomkikker kan luid kwaken. (Foto: Jelger Herder)

In het zuiden en oosten van Nederland komen natuurlijke populaties voor. Lang ging het niet zo goed met de boomkikker in Nederland maar door de inzet van diverse organisaties zit de boomkikker weer in de lift. De landelijke trend van het NEM Meetnet Amfibieën is gunstig te noemen: een sterke toename. Dit is echter niet in elke provincie het geval en waakzaamheid is geboden. Boomkikkers zijn gevoelig voor verandering in hun leefgebied zoals verdwijnen - of ongeschikt worden van - voortplantingswateren, verdroging, versnippering van leefgebieden en verdwijnen van (braam)struwelen en andere kleinschalige landschapselementen. Het is en blijft maatwerk. Vinger aan de pols dus!

Situatie in Overijssel

Overijssel mag zich rijk rekenen met deze mooie soort! Twente huisvest het bolwerk van deze provincie. Maar de boomkikker is wel een zorgenkindje. Waarschijnlijk komt dit met name door het dichtgroeien en beschaduwing van poelen (waardoor ze hun pionierskarakter verliezen), kolonisatie van poelen door vissen en deels ontbreken van robuuste verbindingzones tussen kernleefgebieden. Landschap Overijssel, Agrarische

Ton Stumpel fotografeert een boomkikker. (Foto: Jelger Herder)

Natuurverenigingen, Gemeente Enschede, IVN Enschede en Natuurwerkgroep EnHoe doen hun best de poelen en leefgebieden in het buitengebied van Enschede te beheren en verbeteren. Echter, er zijn slechts enkele waarnemers in deze regio die structureel de boomkikkers tellen voor het Meetnet en enkele telgebieden zijn vacant.

Naast Enschede komt de boomkikker ook voor in het Natura 2000-gebied Oude Broek en Wiekermeden en in de omgeving van Tillegte. De status van deze populaties nabij Ootmarsum zijn momenteel onbekend omdat hier de laatste jaren niet structureel werd gemonitord.

Op de grens tussen Overijssel en Drenthe ligt het Reestdal. Ook hier komt/kwam de boomkikker voor. Tijdens het RAVON-Hemelvaartweekend zal naar de soort gezocht worden in de hoop zijn voorkomen te kunnen bevestigen. Is de soort daar nog aanwezig en zo ja, alleen in het Drentse gedeelte of ook in het Overijsselse?

In Engbertsdijkvenen komt sinds kort ook de boomkikker voor. Deze soort is hier illegaal uitgezet. Aangezien het Meetnet alleen natuurlijke populaties volgt, zoeken we niet actief een waarnemer hiervoor.

Kortom, in Overijssel zijn in de afgelopen jaren voor het Meetnet Amfibieën weinig gegevens van de boomkikker verzameld en daar zouden we graag verandering in zien! In andere provincies is door de tomeloze inzet van vrijwilligers, die elk jaar op drie

gunstige voorjaarsavonden de aantallen kwakende boomkikker mannen tellen, meer informatie beschikbaar. Dit moet voor het mooie Twente toch ook kunnen!

Wat vragen en bieden wij?

Voorop staat dat het tellen van deze soort ontzettend leuk en belonend is! Je gaat drie avonden in april en mei een serie wateren beluisteren en je telt dan het aantal roepende mannetjes. De resultaten worden verwerkt in het Amfibieën

invoerportaal (<http://amfibieen.meetnetportaal.nl>). RAVON biedt begeleiding in het veld en hulp bij het verkrijgen van betredingsonthefingen.

Enthousiast geworden voor een boomkikkerroute?
Mail Tariq Stark (t.stark@ravon.nl).

Tariq Stark & Edo Goverse
RAVON

Op onderzoek tijdens het RAVON-hemelvaartweekend

Het Hemelvaartweekend 2017 (24 t/m 28 mei) vindt plaats in Overijssel. De boomkikker staat dan ook op het programma. We gaan dan in Twente en het Reestdal op excursie speciaal voor de boomkikker. De grote vraag is of de boomkikker in het Reestdal nog aanwezig is en zo ja, alleen in het Drentse gedeelte of ook in het Overijsselse? Tijdens het RAVON-hemelvaartweekend gaan we op zoek naar de boomkikker en hopen natuurlijk dat we zijn voorkomen kunnen bevestigen. Dit weekend is een ideale gelegenheid om kennis te maken met de soort en de monitoringsmethodiek! Interesse in het Hemelvaartweekend? Meld je aan bij Astrid Medema (a.medema@ravon.nl).

Boomkickers in de Achterhoek

Ook in Gelderland in de Achterhoek zijn meerdere boomkikkerpopulaties. Interesse in de boomkikker in de Achterhoek, en wil je meedoen met de monitoring hier? Meld je dan aan bij Astrid Medema: (a.medema@ravon.nl).

Resultaten 2016 Padden.nu

De jaarlijkse amfibieëntrek is voor veel padden, kikkers en salamanders bepaald niet zonder gevaar. Ons landschap is intensief doorsneden door wegen. Gelukkig zijn er in Nederland heel veel vrijwilligers actief die amfibieën veilig de straat over zetten. Deze vrijwilligers zijn vaak verenigd in werkgroepen. Bijna 100 van zulke werkgroepen zijn aangesloten bij Padden.nu en nog steeds sluiten meer groepen zich aan.

Resultaten 2016

Behalve dat het overzetten van al die amfibieën heel nuttig werk is, zijn ook de overzetresultaten heel waardevol. Jaarlijks wordt er een rapportage over de resultaten geschreven en we zijn met het CBS aan het kijken of trends berekend kunnen worden op basis van de overzetresultaten.

In 2016 gaven 66 werkgroepen hun resultaten aan ons door. Hieruit bleek dat er in 2016 maar liefst 123.670 amfibieën zijn overgezet. Daarmee komt 2016 op de vierde plek als het gaat om het aantal overgezette dieren. De meeste dieren werden overzet door de werkgroep Dierenbescherming afd. Haaglanden, 10.370 amfibieën. Op de tweede plek komt Werkgroep Padden Amerongen (8.701) en op de derde plek Amfibieën Werkgroep Deventer (7.053). Als we de gegevens extrapoleren naar het geschat aantal werkgroepen in Nederland, we schatten dat er 125

werkgroepen actief zijn, komen we op een schatting van 235.000 overgezette amfibieën in Nederland.

Gewone pad en co

Het overgrote meerderheid van de overgezette amfibieën betreft de gewone pad, maar liefst 82% van het totaal. Gevolgd door bruine kikker (11%) en kleine watersalamander (4%). Alle andere soorten zitten in de marge. Het meest zeldzaam waren boomkikker en de exoot springkikker. Van beide soorten zijn drie exemplaren overgezet.

Rolf van Leeningen & Jelger Herder

Gewone pad op pad. (Foto: Jelger Herder)